

პარტიული იდენტობა და კონკურენცია ტრანზიციულ პოლიტიკურ
რეჟიმებში

სალომე ხურცილავა

*სამაგისტრო ნაშრომი წარდგენილია ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტის მეცნიერებათა
და ხელოვნების ფაკულტეტზე საერთაშორისო ურთიერთობების მაგისტრის
აკადემიური ხარისხის მინიჭების მოთხოვნის შესაბამისად*

პროგრამა: პოლიტიკის მეცნიერება (საერთაშორისო ურთიერთობები,
ევროპისმცოდნეობა, კავკასიის კვლევები, საბჭოთა კვლევები)

მიმართულება: საერთაშორისო ურთიერთობები

სამეცნიერო ხელმძღვანელი: ზარინა ბურკაძე

ასოცირებული პროფესორი

ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტი

თბილისი, 2022

განაცხადი

„როგორც წარდგენილი სამაგისტრო ნაშრომის ავტორი, ვაცხადებ, რომ ნაშრომი წარმოადგენს ჩემს ორიგინალურ ნამუშევარს და არ შეიცავს სხვა ავტორების მიერ აქამდე გამოქვეყნებულ, გამოსაქვეყნებლად მიღებულ ან დასაცავად წარდგენილ მასალებს, რომლებიც ნაშრომში არ არის მოხსენიებული ან ციტირებული სათანადო წესების შესაბამისად“.

სალომე ხურცილავა

28/06/2022

სარჩევი

თავი 1. შესავალი.....	1
1.1 კვლევის მიზანი და აქტუალურობა.....	1
1.2 საკვლევი კითხვა და ჰიპოთეზა	4
1.3 ნაშრომის სტრუქტურა	5
თავი 2. ლიტერატურის მიმოხილვა.....	6
თავი 3. თეორიული ჩარჩო	15
3.1 თეორიული არგუმენტი.....	19
3.2 კაუზალური მექანიზმი.....	21
თავი 4. მეთოდოლოგია.....	21
4.1 შერჩევა.....	22
4.2 მონაცემთა შეგროვების მეთოდები.....	24
4.3 დემოკრატიზაციის პროცესის ოპერაციონალიზაცია.....	25
4.4 პარტიული იდენტობის კონცეპტუალიზაცია.....	29
4.5 პარტიული კონკურენციის ფორმების კონცეპტუალიზაცია	30
თავი 5. ემპირიული შემთხვევის შესწავლა: საქართველო	32
5.1 დემოკრატიზაციის პროცესი საქართველოში.....	32
5.2 პარტიული სისტემის ინსტიტუციონალიზაციის ხარისხი.....	38
5.3 პარტიული იდენტობა	42
5.4 პარტიული კონკურენცია.....	46
თავი 6. ემპირიული შემთხვევის შესწავლა: უკრაინა.....	51
6.1 დემოკრატიზაციის პროცესი უკრაინაში	51
6.2 პარტიული სისტემის ინსტიტუციონალიზაციის ხარისხი.....	54
6.3 პარტიული იდენტობა	57
6.4 პარტიული კონკურენციის ფორმები.....	60
თავი 7. საქართველოსა და უკრაინის პარტიული სისტემების შედარებითი ანალიზი	64
დასკვნა.....	75
ბიბლიოგრაფია.....	80
დანართი	86
ინტერვიუები	88

აბსტრაქტი

პოლიტიკური პარტიები წარმომადგენლობითი დემოკრატიის მთავარი ფუნქციური ელემენტები არიან. თანამედროვე დემოკრატიული საზოგადოების არსებობა პოლიტიკური პარტიების გარეშე წარმოუდგენელია. დემოკრატიზაციის მესამე ტალღის გააქტიურებისა და გარდამავალი დემოკრატიების რიცხოვრივი ზრდის პარალელურად, სამეცნიერო წრეებში მნიშვნელოვანად გაიზარდა ტრანზიციული რეჟიმების პარტიულ სისტემათა კვლევითი ღირებულება. ამდენად, წინამდებარე ნაშრომი შეისწავლის იმ ძირითად ფაქტორებს, რაც გარდამავალ პოლიტიკურ რეჟიმებში პარტიული იდენტობისა და კონკურენციის ფორმების ჩამოყალიბებას განაპირობებს.

კვლევის თეორიულ ჩარჩოდ განისაზღვრა სკოტ მენვერინგის პარტიული სისტემის ინსტიტუციონალიზაციის თეორია, რომელიც ააშკარავებს დემოკრატიის ხარისხსა და პარტიული სისტემის ინსტიტუციონალიზაციას შორის არსებულ პოზიტიურ კორელაციას. აღნიშნულ თეორიაში წარმოდგენილია პარტიული სისტემის ინსტიტუციონალიზაციის ოთხი ძირითადი განზომილება, რამაც ტრანზიციული რეჟიმის პარტიულ სისტემათა ინსტიტუციონალიზაციის შეფასების საშუალება მოგვცა.

მეთოდოლოგიური თვალსაზრისით ნაშრომი თვისებრივი კვლევის მეთოდს დაეფუძნა, რომლის ფარგლებშიც შესასწავლ შემთხვევებად განისაზღვრა საქართველოსა და უკრაინის პარტიული სისტემები. როგორც კვლევის შედეგებმა დაადასტურა, ტრანზიციულ პოლიტიკურ რეჟიმებში პარტიული იდენტობა სუსტი პარტიული სისტემის ანარეკლია, რაც თავის მხრივ, დემოკრატიის არამდგრადი ხარისხით განისაზღვრება. ამასთანავე, გარდამავალ პოლიტიკურ რეჟიმებში პარტიული იდენტობის არსებული ფორმები განსაზღვრავენ პოლიტიკურ პარტიათა ქცევის თავისებურებებს, რომლის ფარგლებშიც ჭარბობს არადემოკრატიული კონკურენციის ფორმები.

ძირითადი საძიებო სიტყვები: დემოკრატიზაცია, ტრანზიციული რეჟიმი, პარტიული იდენტობა, პარტიული კონკურენციის ფორმები, ინსტიტუციონალიზაციის ხარისხი, დეიდეოლოგიზაცია, პერსონიფიკაცია, შიდა დემოკრატია, საქართველო, უკრაინა.

Abstract

Political parties are fundamental elements for allowing representative democracy to function. A modern democratic society cannot exist without political parties. With the start of the third wave of democratization and the increase in the number of transitional democracies, party systems of transitional regimes have become the most studied, and the interest in this research topic has grown. In this thesis, I examine the fundamental factors responsible for forming and establishing party identity and types of competition characteristic of transitional regimes.

The theoretical framework builds on the theory of party system institutionalization developed by Scott Mainwaring. After testing this theory, Mainwaring demonstrates that the quality of democracy correlates with the institutionalization of the party system. It also posits the four key dimensions necessary to institutionalize the party system and evaluate the degree of such institutionalization.

Methodwise, qualitative comparative case studies are regarded as the most suitable method to study research questions. For this purpose, I selected the party systems of transitional democracies such as Georgia and Ukraine. This study reveals that party identity can be shaped by a weakly institutionalized party system. Furthermore, the types of party identity define behaviours of the political parties that predominantly assume non-democratic forms during party competition.

Keywords: Democratization, Transitional regimes, Party identity, Party competition, Party system institutionalization, Nonideological parties, Internal Party Democracy, Personalization, Georgia, Ukraine.